

Новицька Н. В. Досвід країн ЄС в сфері податкового стимулювання виробництва і споживання пального з відновлювальних джерел енергії / Н. В. Новицька // [„Акцизне оподаткування в Україні : реалії сьогодення та перспективи реформування”]: зб. матер. наук.-практ. круглого столу, 29 листопада 2013 р. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2013 – 218 с.

УДК 336.225

Новицька Н.В. старший науковий співробітник відділу податкової політики та методології оподаткування НДЦ ПО Національного університету ДПС України

ДОСВІД КРАЇН ЄС В СФЕРІ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА І СПОЖИВАННЯ ПАЛЬНОГО З ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Приріст населення та економічне зростання призводять до щорічного збільшення парку легкових автомобілів, який, за прогнозами ООН до 2030 р стане вдвічі більшим. Зазначені чинники зумовлюють зростання глобального попиту на енергетичні ресурси. У 2050 р. світова економіка зросте в 4 рази і буде споживати на 80 % більше енергоресурсів ніж споживає сьогодні. Без вжиття адекватних заходів щодо реформування енергетичного сектору економіки це спричинить подвоєння видиків „енергетичного” CO₂ та суттєве збільшення антропогенного навантаження на довкілля.

Про зменшення споживання енергії не йдеться, доречним буде навести слова відомого філософа: „если человечество попытается затормозит потребление (энергии), то, пойдя поперек законов эволюции, погибнет... Жизнь и социум на Земле появились в ходе закономерной эволюции в сторону интенсификации метаболизм и круговоротов” [1, с. 98]. Наукові пошуки повинні бути спрямовані в русло раціоналізації процесів виробництва, розподілення та споживання енергетичних ресурсів.

В зв’язку з цим, доцільність і необхідність реформування енергетики не викликає сумнівів і фахівцями ОЕСР і МЕА розроблено основні напрями в цій сфері [2], серед них важливе місце посідає розвиток виробництва і збільшення споживання біопалива. Зазначені заходи дозволять в середньостроковій перспективі значно скоротити викиди парникових газів, а також знизити залежність від імпорту нафти. Адже своїми характеристиками біологічне паливо є найкращою альтернативою традиційному, сировиною можуть бути сільськогосподарські продукти та органічні відходи національного походження. Біоетанол є як альтернативним видом палива¹, так і присадкою для бензину, що підвищує октанове число на 5–6 од. і дозволяє на 20–30 % знизити токсичність викидів від спалювання палива,

---

¹ необхідним є переоснащення автомобіля

біодизель як заміник дизельного палива дозволяє скоротити викиди до 80 %.

Виробництво енергії з альтеративних видів палива програє у конкурентній боротьбі з традиційними видами палива через цінові чинники, тому розвиток його виробництва і споживання неможливий без заходів державної підтримки (див. табл. 1). Різниця у вартості 1 літру етанолу з поправкою на теплотворну здатність і бензину складає 0,13 євро, у вартості 1 літру біодизелю з поправкою на теплотворну здатність і дизелю – 0,22 євро (табл. 1).

Таблиця 1

Середні ціни (без податків) в країнах ЄС на бензин, дизельне пальне, біодизель та етанол в 2011 р., євро за 1 л.

№ з/п	Вид пального	Вартість	№ з/п	Вид пального	Вартість
1	Етанол	0,63	5	Біодизель	0,90
2	Етанол з поправкою на теплотворну здатність ²	0,85	6	Біодизель з поправкою на теплотворну здатність	0,99
3	Бензин (євроцентів)	0,72	7	Дизель	0,77
4	Різниця у вартості 1 літру етанолу з поправкою на теплотворну здатність і бензину	0,13	8	Різниця у вартості 1 літру біодизелю з поправкою на теплотворну здатність і дизелю	0,22

Джерело: [3]

В країнах ЄС використовується широке коло інструментів державної підтримки виробництва і споживання біологічних видів палива, спрямованих на подолання цінових диспропорцій серед яких: підтримка промисловим сектором сільського господарства; податкова диференціація на користь біологічного палива для підвищення цінової конкурентоспроможності на ринку; прямі бюджетні видатки, спрямовані на підтримку виробництва біологічних видів пального та фінансування наукових досліджень в цій сфері; адміністративні заходи, зокрема встановлення нормативів вмісту біологічного палива у складі пального для транспортних засобів.

Загальний обсяг підтримки становив в 2011 р. за різними оцінками від 5 514 до 6 895 млн. євро (табл. 2), що складає від 0,04 % до 0,05 % ВВП.

Таблиця 2

Загальна оцінка обсягів державної підтримки виробництва та споживання на біоетанолу та біодизелю в країнах ЄС в 2011 р., млн. євро.

Елементи державної підтримки	Біоетанол	Біодизель	Всього
Ринкові трансферти, млн. євро.	318 – 736	3 097 – 4 060	
Податкові пільги з акцизного податку	562	1 485	
Державна підтримка наукових досліджень і розробок, млн. євро.	26	26	
Загальний обсяг державної підтримки, млн. євро	906 – 1 324	4 608 – 5 571	5 514 – 6 895
Підтримка на літр пального, євро / літр	0,15 – 0,21	0,32 – 0,39	

²1 біоетанолу відповідає 0,66 л. бензину марки Super (A-95)

Витрата палива, млн. л	6 214	14 272	
------------------------	-------	--------	--

Джерело: [3]

В структурі державної підтримки 30 % займають податкові пільги з акцизного податку – 2 047 млн. євро в цілому (562 млн. євро для етанолу і 1485 млн. євро біодизелю). Крім пільг з акцизного податку в багатьох країнах використовуються пільги з інших екологічних податків. Застосовується як повне звільнення чистого біодизеля і часткове звільнення для сумішевих видів палива. В деяких країнах пільги надаються за квотним принципом, звільняється від сплати акцизів на пальне тільки певний обсяг підакцизних товарів, зокрема таку систему запроваджено в Бельгії, Франції, Ірландії, та Італії. В останньому випадку звільнення або пільги надаються тільки до певного рівня виробництва.

В Німеччині передбачено звільнення від сплати акцизів з податку на пальне з біоетанолу, в Австрії з діють податкові пільги у розмірі 0,5 євроцента / літр для бензинів з вмістом біоетанолу 4,4 %. Зменшення ставок акцизів передбачене також в таких країнах як Іспанія, Італія. У Швеції запроваджено звільнення біопалива від енергетичних податків, податків на викиди CO₂ і на викиди сірки. В Великобританії також введено часткове звільнення від податків для біопалива починаючи з 1 квітня 2002 р., згідно з яким податок знижується на 0,3 євро / л.

Слід зазначити, що внаслідок вжитих заходів, стосовно податкової диференціації, державної підтримки та адміністративних інструментів в структурі споживання енергоресурсів транспортним сектором частка відновлюваних джерел енергії зросла в 2011 р. в 3 рази порівняно з 2004 р. і склала 3,8 %. Найбільшою вона є в таких країнах як Швеція – 8,8 % (зросла в 2,3 р.³), Австрія – 7,6 % (зросла в 3,2 р.), Польща – 6,5 % (зросла в 9,3 р.), Німеччина – 6,1 % (зросла в 3 р.), Іспанія – 5,9 % (зросла в 7 р.).

Список використаних джерел

1. Хайтун С.Д. Человечество на фоне универсальной эволюции: сценарии энергетического будущего / С.Д. Хайтун // Вопросы философии. – 2005. – № 11. – С. 90–105.
2. Green Growth Strategy for Energy A Window of Opportunity. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.oecd.org/dataoecd/37/41/49157149.pdf
3. Charles C., Gerasimchuk I. Bridle R., Moerenhout T., Asmelash E., Laan T. Biofuels – At What Cost? A review of costs and benefits of EU biofuel policies, 2013. – 125 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.iisd.org.

³ Тут і надалі порівнюється частка відновлюваних джерел енергії в структурі споживання енергоресурсів транспортним сектором в 2011 р. і 2004 р.